

Jeg vil minde det ærede Medlem om, at naar der i en Kommune bliver en privat Skole, og denne private Skole faar et betydeligt Antal Elever — det sidste er jo Betingelsen for, at Kommunens Bidrag kan blive af en betydelig Størrelse — maa man huske paa, at derved indskrænkes ogsaa Antallet af skolepligtige Børn, og derved indskrænkes altsaa ogsaa for de kommende Tilfælde den Forpligtelse, som Kommunen kan have til at antage ny Lærere og bygge ny Skolebygninger paa Grund af Børneantallets Voksen. Jeg tror altsaa, at naar det virkelig skulde ske, at de private Skoler faa betydelig Tilslutning, at der blev mange private Skoler med et stort Antal Elever, saa vilde det i Længden gennemgaaende ikke blive noget, som kommer til at tynde paa Hartkornet, idet det tværtimod snarere i mange Tilfælde vil fritage Hartkornet for Byrder, som ellers ville kunne paalægges det under de nuværende Forhold til Oprettelse af ny Skoler og Ansættelse af ny Lærere. Overhovedet kan jeg med Hensyn til dette Spørgsmaal om Byrder paa Hartkornet og Byrder paa Kommunerne ganske henholde mig til, hvad det ærede Medlem for 5te Kreds (Holch) udtalte med Hensyn til den nuværende Ordning. Det forholder sig i Virkeligheden saaledes, at efter den nu gældende Skolelov og Anordningen af 1814 staaer det i Ministeriets Magt at komme med ny Bestemmelser om Oprettelse af ny Skoler, hvor det behøves, hvor Børneantallet er saa stort, som det skal være, for at man kan forlange oprettet ny Lærerembeder. Og hvad der har endnu mere at betyde, det staaer i Ministeriets Magt at fastsætte Regler for, hvorledes disse Lærere skulle lønnes i Overensstemmelse med Anordningen, og det ærede Medlem for 5te Kreds havde fuldstændig Ret i, at det vil staa i Ministeriets Magt i saa Henseende at paalægge Kommunerne betydelige Byrder ved at forbedre Lønningerne i de mange smaa Embeder, som ere blevne oprettede i de senere Aar. Dette blive Kommunerne fri for ved den foreliggende Lov; efter denne bliver det en sikker Sag, at hvor der skal ny Udgifter, bliver det ikke Kommunerne, som komme til at udrede dem, men Statskassen. Jeg maa derfor tilstaa,

at de mange Udtalelser, som ere komne frem om, at Løven skulde medføre, at der blev lagt ny Byrder paa Kommunerne og paa Hartkornet — jeg tvivler ikke om, at det er det ærede Medlems Mening, lige saa vel som det var det ærede Medlems Mening, som i det andet Ting drog det samme frem — bero paa et Fejlsyn; det har i alt Fald ikke fra Regeringens Side været Hensigten at lægge ny Byrder paa Hartkornet og Kommunerne.

Jeg skal, skønt jeg frygter, at det høje Landsting allerede har hørt saa længe paa denne Forhandling, at man kunde ønske snart at være færdig, dog tillade mig at gøre endnu nogle Bemærkninger.

Til den ærede Ordførers Udtalelser om Skolebade skal jeg sige, at jeg har ogsaa Sympati for denne Sag, men da Forslaget herom var fremme i Folketinget, og jeg forhørte mig om Sagen, maa jeg tilstaa, at jeg fik Frygt for, at denne Sag skulde volde Vanskelighed, og jeg turde derfor paa det daværende Standpunkt ikke optage den. Naar den ærede Ordfører talte om obligatorisk Haandgøring, antager jeg, at det var en Talefejl, og at han har ment obligatorisk kvindelig Husgøring; thi det andet er omtalt i Løven. Jeg antager dette saa meget snarere, som jeg tror, at det er den Bevilling paa 5000 Kr., som findes paa Finansløven i denne Henseende, som han har tænkt paa. Jeg har ment, at der ikke var nogen Anledning til at føre denne Sag ind paa Lovforslaget nu henimod Slutningen af Forhandlingen, da der i Forvejen var mange Punkter, hvor der er forskellige Meninger, og det var efter mit Skøn ikke værd at komme med ny Punkter, som kunde give Anledning til ny Uenighed. — Jeg skal endelig med Hensyn til den Plan, som fremkom her i Landstinget, tillade mig at minde om, at jeg ved Forelæggelsen af Lovforslaget i Fjor i høj Grad udtalte min Sympati for denne Plan og udtalte, at jeg fandt den overordentlig vel overvejet, og hvis jeg havde tænkt mig, at den kunde gennemføres, kunde jeg for mit Vedkommende godt have gaaet med til den. Men jeg var paa Forhaand — efter hvad jeg mente at kende til Stemningen i de to